

Cantic. 3. *camporum, ne succideatis, neque evigilare faciatis dilecti. m. Cantic. 3. n. 5. Preme verbum: Cervos camporum: & quomodo dicit, cervos camporum, Cervus non degit per planities camporum, sed potius per montium prærupta, ac per rupium inaccessa, quæ non videntur prævia humanis pedibus, cur ergo dicit Cervos camporum: & non potius montium, ac rupium. Per hos cervos intelligit sacros Apostolos præparatos ad prædicationem Evangelicam in toto orbe, ut explicat Aponius, quibus prærupta montium, & rupium præcipitia: quæ apparent magnis nodis implicata in latos, & parentes campos versa sunt, sic proximè citatus Gyllibertus serm. 14. in Cantic. ait: Cervos camporum dicit, quod illis, qualibet aspera & ardua qualibet plana sunt, & pervia, & inoffensa, exposita cursibus quasi planioris æquora campi. Qui ad Dei nutum se componit, pedesque suos dirigit, nil difficile invenit, sed omne ei planum suave, & molle patet.*

16. *Repente summam Apostolorum obedientiam: Prædicare Evangelium omni creature: Nullus aliquid respondit, nec se excusat, sed omnes prompto animo colla submitunt, promptè obediens, & alacres ad viam. Dans præcepta Moyses ad populum Israel ait. Deuter. 27. n. 9. Attende, & audi Israel. Ex Græco habetur, tace & audi Israel. Qui perfectè obediens est, prius habet animum tacendi, & postea, audiendi; ut ita accipiat mandatum, ut audiat, & non respondeat; quo textu instruit D. Hieronymus Monachum in religiosa obediendi forma erga suum superiorem, & ait: Credas salutare, quidquid ille præceperit; nec de majorum sententia iudices, cuius officium est obedire, & implere ea; quæ iussa sunt, dicente Moysè: Tace Is-*

rael & Audi, &c. Hinc & David dicebat Psalm. 61. n. 2. Nonne Deo subiecta erit anima mea. Ex Hebræo legitur: Deo silentium anima mea: Ubi vera est subiectio, est etiam silentium erga superiorem, ut mandata ejus cum silentio exequantur. Vide tom. 1. in Apocalyp. 11. q. 1. & aliis in locis.

17. *Ad hanc summam obedientiam videntur sancti Angeli exhortari Apostolos; qui cum viderent Christum ascendentem in cælum, ipsum oculis prosequuntur: Ecce duo Angeli astiterunt juxta illos in vestibus albis, qui & eis dixerunt. Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cælum: Hic Jesus, qui assumptus est à vobis in cælum: sic venet. Actor. 1. n. 11. Pondera verba: Quid hic statis? quæ per modum cuiusdam increpationis videntur dicta, ac si dicant Angeli: Cur hic statis, ac moram facitis, cur hic vos detinetis? Ipsi habebant oculos elevatos in cælum, in suamque magistrum abeuntem ad supremum empyreum; & tamen tamquam arguuntur: Quid hic statis? Acceperunt ipsi à Divino Magistro mandatum: Euntes in mundum universum prædicare Evangelium omni creature. Inde ad Angelis reprehenduntur quodammodo, tamquam si dicant: Accepistis mandatum prædicandi Evangelium, obedientiæ munus non est dilatandum, nec immorandum etiam in aspicienda gloria, cælestibusque contemplandis. Oecumenius inquit: Per hoc autem, quod aiunt, quid hic statis: admonens illos ut relicta cura de ea re Jerusalem redirent juxta Domini præceptum. Obedientiam exigunt Angeli, & non patiuntur, ut in altissima cælestium contemplatione detineantur; sed abeant in Jerusalem, ut inde pergant ad prædicandum.*

Obediens adimplendo etiam omnia cælestium contemplatione.

Oecumeni.

Deut. 27. n. 9. Attende, & audi Israel. Ex Græco habetur, tace & audi Israel. Qui perfectè obediens est, prius habet animum tacendi, & postea, audiendi; ut ita accipiat mandatum, ut audiat, & non respondeat; quo textu instruit D. Hieronymus Monachum in religiosa obediendi forma erga suum superiorem, & ait: Credas salutare, quidquid ille præceperit; nec de majorum sententia iudices, cuius officium est obedire, & implere ea; quæ iussa sunt, dicente Moysè: Tace Is-

ADDITA

ADDITAMENTUM IN DIVUM LUCAM. PRÆFATIUNCULA.

LUCAS interpretatur consurgens: seu elevatus: ut testatur Anastasius Synait lib. 8. Hexer. id est, consurgere faciens fratres, vel ut contendit Gorr. Prolo. in Lucam, sic dictus est à lucendo; fuit natione Syrus; Genere, patria, nativitate Antiochenus; arte, & professione Medicus, discipulus Apostolorum, & præcipuè Pauli; De motivo autem, quod habuit in scribendo Evangelio dixi tom. 1. in Evangel. in proximo cap. 5. & ibi de eo alia dixi.

Scriptit autem Evangelium, non prout ipse vidit, ut statim ait, cap. 2. num. 2. Sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi viderunt, & ministri fuerunt sermonis: Unde multi dicunt, etiam probabiliter, quod non fuerit ex septuaginta duobus discipulis, nec viderit Dominum in carne, ut ex Origene tenet Euthymius: D. Gregor. Præfat. in Job. cap. Sed scripsit ea, quæ à Paulo, ac cæteris Apostolis audivit, ut docent D. Hieron. Præfat. in Matt. D. Iren. l. 1. cap. 10. Tertulian. lib. 4. contra Marc. cap. 5. Theodoret. & maxime scripsit ea, quæ ad mysteria Sanctissimæ Virgin. Mariæ spectabant, quæ continentur cap. 1. & 2. Quæ audivit à Sanctissimâ Mariâ Virgine, ut illius intimus familiaris, ac maxime charus.

Joannes de Labay ex Societate Jesu in Apparatu Evangeliorum cap. 68. viginti quinque privilegia S. Luca refert: & inter alia ex D. Hieronymo, Beda, Abdana, tradit Sanctum Lucam nunquam peccatum mortale commississe, & valde austeram in mortificatione continuam egisse vitam, & etiam Sanctum Lucam perpetuò virginitatem conservasse, indeque maxime præ cæteris Beatissimâ Virgini fuisse dilectum, singulari sapientia, ac eruditione præditum, multaque humilitate illustrem. Unde scribens Evangelium in ejus capite, ait: Sicut tradiderunt qui viderunt, Et scribens Acta Apostolorum, ait: Primum quidem sermonem f. ci: non dicit librum, tractatum, historiam, sed sermonem, tanquam si dicat, quidquid à me scriptum est parum, ac breve est, ut pote sermo quidam D. Chrysostom. homil. 1. in Acta, ait: Vide quantum iste Evangelistæ sermo absit ab omni fastu. De ejus Elogiis dixi tom. 1. in Apocalyp. cap. 4. q. 27.

CAPUT PRIMUM.

1. Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem, quæ in nobis completa sunt, rerum: 2. Sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt & ministri fuerunt sermonis: 3. Visum est & mihi assecuto omnia à principio diligenter

liger, ex ordine tibi scribere, optimè Theophile. 4. ut cognoscas eorum verborum de quibus eruditus es veritatem. 5. Fuit in diebus Herodis regis Judææ, Sacerdos quidam nomine Zacharias, de vice Abia: & uxor illius de filiabus Aaron, & nomen ejus Elizabeth. 6. Erant autem justi ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis, & justificationibus Domini sine querela, 7. & non erat illis filius, eo quòd esset Elizabeth sterilis, & ambo processissent in diebus suis. 8. Factum est autem cum Sacerdotio fungeretur Zacharias in ordine vicis suæ ante Deum. 9. Secundum consuetudinem Sacerdotii, forte exiit, ut incensum poneret ingressus in templum Domini: 10. Et omnis multitudo populi erat orans foris hora incensæ. 11. Apparuit autem illi Angelus Domini stans à dextris altaris incensæ. 12. Et Zacharias turbatus est, videns, & timor irruit super eum: 13. Ait autem ad illum Angelus: ne timeas Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua: & uxor tua Elizabeth pariet tibi filium, & vocabis nomen ejus Joannem. 14. Et erit gaudium tibi, & exultatio, & multi in nativitate ejus gaudebunt: 15. Erat enim magnus coram Domino, & vinum, & siceram non bibit, & Spiritu Sancto replebitur adhuc ex utero matris suæ: 16. Et multos filiorum Israël convertet ad Dominum Deum ipsorum, 17. Et ipse præcedet ante illum in spiritu, & virtute Eliæ: ut convertat corda patrum in filios, & incredulos ad prudentiam justorum, parare Domino plebem perfectam. 18. Et dixit Zacharias ad Angelum: Unde hoc sciam? ego enim sum senex, & uxor mea processit in diebus suis. 19. Et respondens Angelus dixit ei: ego sum Gabriel, qui asto ante Deum, & missus sum loqui ad te, & hæc tibi evangelizare. 20. Et ecce eris tacens, & non poteris loqui usque in diem quo hæc fiant, pro eo quòd non credidisti verbis meis, quæ implebuntur in tempore suo. 21. Et erat plebs expectans Zachariam: & mirabantur quòd tardaret ipse in templo. 22. Egressus autem non poterat loqui ad illos, & cognoverunt quòd visionem vidisset in templo. Et ipse erat innuens illis; & permansit mutus. 23. Et factum est; ut impleti sunt dies officii ejus abiit in domum suam. 24. Post hos autem dies concepit Elizabeth uxor ejus & occultabat se mensibus quinque dies. 25. Quia sic fecit mihi Dominus in diebus quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines. 26. In mense autem sexto, missus est Angelus Gabriel à Deo in civitatem Galilææ, cui nomen Nazareth, 27. ad Virginem desponsatam viro cui nomen erat Ioseph de domo David; & nomen Virginis, Maria. 28. Et ingressus Angelus ad eam dixit; Ave gratia plena, Dominus tecum; benedicta tu in mulieribus. 29. Quæ cum audiisset, turbata est in sermone ejus & cogitabat qualis esset ista salutatio. 30. Et ait Angelus ei: Ne timeas Maria, invenisti enim gratiam apud Deum. 31. Ecce concipies in utero, & paries filium: & vocabis nomen ejus Iesum: 32. hic erit Magnus, & filius Altissimi vocabitur, & dabit illi Dominus Deus sedem David patris ejus: 33. Et regnabit in domo Iacob in æternum, & regni ejus non erit finis. 34. Dixit autem Maria ad Angelum, quomodo fiet istud; quoniam virum non cognosco? 35. Et respondens Angelus dixit ei: Spiritus Sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi: ideoque & quòd nascetur ex te Sanctum vocabitur filius Dei. 36. Et ecce Elizabeth, cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua: & hic mensis sextus est illi, quæ vocatur sterilis; 37. quia non erit impossibile apud Deum omne verbum. 38. Dixit autem Maria: ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Et discessit ab illa Angelus. 39. Surgens autem Maria in diebus illis, abiit in montana cum festinatione in civitatem Iuda. 40. Et intravit in domum Zachariæ & salutavit Elizabeth. 41. Et factum est, ut audivit salutationem Mariæ Elizabeth, exultavit infans in utero ejus & repleta est Spiritu Sancto Elizabeth. 42. Et exclamavit voce magna: & dixit; Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. 43. Et unde hoc mihi ut veniat mater Domini mei ad me. 44. Ecce enim ut facta est vox salutationis tuæ in auribus meis exultavit in gaudio infans in utero meo. 45. Et beata, quæ credidisti, quoniam perficientur ea quæ dicta sunt tibi à Domino. 46. Et ait Maria; Magnificat anima mea dominum. 47. Et exultavit spiritus meus in deo salutari meo. 48. Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. 49. Quia fecit mihi magna, qui potens est, & sanctum nomen ejus. 50. Et misericordia ejus à progenie in progenies timentibus eum. 51. Fecit potentiam in brachio suo; dispersit superbos mente cordis sui. 52. Deposuit potentes de sede; & exaltavit humiles. 53. Esurientes implevit bonis; & divites dimisit inanes. 54. Suscepit Israël puerum suum, recordatus misericordiæ suæ. 55. Sicut locutus est ad patres nostros, Abraham, & se-

mini

mini ejus in sæcula. 56. Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus, & reversa est in domum suam. 57. Elizabeth autem: impletum est tempus pariendi, & peperit filium. 59. Et audierunt vicini & cognati ejus, quia magnificat Dominus misericordiam suam cum illa, & congratulabantur ei. 59. Et factum est, in die octavo venerunt circumcidere puerum, & vocabant eum nomine Patris sui Zachariam. 60. Et respondens mater ejus, dixit nequaquam sed vocabitur Ioannes. 61. Et dixerunt ad illam; quia nemo est in cognatione tua, qui vocetur hoc nomine. 62. Innucebant autem Patri eius, quem vellet vocari eum. 63. Et postulans pugillarem, scripsit, dicens, Ioannes est nomen ejus. Et mirati sunt universi. 64. Apertum est autem illi os ejus & lingua ejus: & loquebatur benedicens Deum. 65. Et factus est timor super omnes vicinos eorum, super omnia montana Judææ divulgabantur omnia verba hæc. 66. Et posuerunt omnes, qui audierant in corde suo, dicentes: Quis putas puer iste erit? etenim manus Domini erat cum illo. 67. Et Zacharias, pater ejus repletus est Spiritu Sancto, & prophetavit dicens. 68. Benedictus Dominus Deus Israël: quia visitavit, & fecit redemptionem plebis suæ. 69. Et erexit cornu salutis nobis, in domo David pueri sui. 70. Sicut locutus est per os Sanctorum, qui à sæculo sunt prophetarum ejus. 71. Salutem ex inimicis nostris, & de manu omnium, qui oderunt nos. 72. Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris, & memorari testamenti sui Sancti. 73. Jusjurandum quod juravit ad Abraham patrem nostrum. 74. daturum se nobis, ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati serviamus illi. 75. In sanctitate, & justitia coram ipso omnibus diebus nostris. 76. Et tu puer propheta Altissimi vocaberis: præbis enim ante faciem Domini parare vias ejus. 77. Ad dandam sapientiam salutis plebi ejus, in remissionem peccatorum eorum. 77. Per viscera misericordiæ Dei nostri in quibus visitavit nos Oriens ex alto. 79. Illuminare his, qui in tenebris, & in umbra mortis sedent: ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. 80. Puer autem crescebat, & confortabatur Spiritu, & erat in desertis usque in diem ostensionis suæ ad Israël.

ARGUMENTVM
cum Remissionibus.

Primò, Vers. 1. Describit D. Lucas conceptum Joannis Baptistæ, nunciante Archangelo Gabriele. Explicavi tom. 1. lib. 1. cap. 4. per 34. quæstiones.

Secundò, Vers. 26. Enarrat Evangelista annunciationem ad Beatam Virginem Christumque conceptum ex Spiritu Sancto. Explicavi tom. 1. lib. 1. cap. 5. per 58. quæstiones.

Tertiò, Vers. 29. Proponitur Beatissimæ Virginis Mariæ visitatio ad Elizabeth, per quam Ioannes in utero matris gaudio exilii. Explicavi tom. 1. lib. 1. cap. 6. per 27. quæstiones.

Quartò, Vers. 46. Refertur Canticum Virginis Mariæ: Magnificat anima mea Dominum: Explicavi tom. 1. lib. 1. cap. 7. per 14. quæstiones.

Quintò, Vers. 57. Nativitatis Joannis Baptistæ

stæ, de quo universi admirabantur, de quo dixi tom. 1. lib. 1. cap. 8. per 18. quæstiones.

Sextò, Vers. 67. Habetur Canticum Zachariæ. Benedictus Dominus, de quo dixi tom. 1. lib. 1. cap. 9. per 10. quæstiones.

Annuntiatio ad Virginem.

QUÆSTIO I.

Quare Gabriel missus ad Virginem in Nazareth, non dicitur Archangelus, sed Angelus.

DE hoc altissimo, & magno mysterio Incarnationis Divini Verbi, multa dixi citato jam cap. 5. per quinquaginta & octo quæstiones, & omnia ibi ferè dicta sunt, non tamen pariter nostra devotio, ut altissima mysteria Sanctissimæ Virg. Mariæ strictè, ac sub silentio prætereamus. Mittitur Angelus in Nazareth, in qua civitate Sacratissima Virgo habitabat: nam Nazareth, idem est, ac flos; ut testatur D. Bernardus serm. ad milites de templo; ex quo rectè ait Andreas Jerosolymit. serm. de Salut. Ac si dicitur Angelo: *Vade inquit, in Nazareth, in quo gratiosissimum virginis decus,*

D. Bernard.
Andr. Jerosol.

veluti